

Poradnik dla dyrektora szkoły/placówki oświatowej – jak organizować zdalne nauczanie w okresie zawieszenia działalności dydaktycznej, opiekuńczej i wychowawczej?

CEN, Gdańsk, marzec/kwiecień 2020 r.

Materiał do poradnika zebrała i opracowała: Jolanta Kijakowska – konsultant ds. oświatowej kadry kierowniczej w CEN w Gdańsku

Szanowni Państwo,

Drodzy Dyrektorzy szkół i placówek oświatowych województwa pomorskiego, przygotowany został specjalnie dla Was „Poradnik – jak organizować zdalne nauczanie w okresie zawieszenia działalności dydaktycznej, opiekuńczej i wychowawczej?”.

Jest to uporządkowane zestawienie zadań, jakie mają Państwo w tym trudnym czasie do zrealizowania, a także inne rozwiązania dla dyrektora w okresie zawieszenia działalności...

Zachęcamy do korzystania z zasobów edukacyjnych online przygotowanych przez konsultantów CEN w Gdańsku:

<https://www.cen.gda.pl/zasoby-edukacyjne-online>

Spis zagadnień:

1. Zadania dyrektora a zdalne nauczanie
2. Praktyczne wskazówki - zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość
3. Przykładowe kanały komunikacji oraz poradniki wideo
4. Dobra praktyka – szkolenie rady pedagogicznej on-line
5. Materiały źródłowe

1. Zadania dyrektora a zdalne nauczanie

Od 25 marca do 10 kwietnia pracę szkół regulują nowe przepisy, które określają zasady prowadzenia nauczania na odległość oraz dają możliwość oceniania i klasyfikowania uczniów. W czasie ograniczenia jednostek systemu oświaty związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 zadania tych jednostek są realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W sytuacji, gdy wystąpią trudności w organizacji ww. zajęć, dyrektor szkoły w uzgodnieniu z organem prowadzącym, powinien określić inny sposób ich realizowania. O wybranym sposobie musi także poinformować organ sprawujący nadzór pedagogiczny.

Szczegółowe zadania dyrektora

Dyrektor szkoły/placówki oświatowej odpowiada za organizację realizacji zadań z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, w ramach tej organizacji zadań:

1. przekazuje uczniom, rodzicom i nauczycielom informację o sposobie i trybie realizacji zadań tej jednostki w okresie czasowego ograniczenia jej funkcjonowania;
2. koordynuje współpracę nauczycieli z uczniami lub rodzicami, uwzględniając potrzeby edukacyjne i możliwości psychofizyczne dzieci i uczniów, w tym dzieci i uczniów objętych kształceniem specjalnym, dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju lub uczęszczających na zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze;
3. ustala, we współpracy z nauczycielami, tygodniowy zakres treści nauczania do zrealizowania w poszczególnych oddziałach klas (semestrów) oraz na zajęciach realizowanych w formach pozaszkolnych, uwzględniając w szczególności:
 - równomierne obciążenie uczniów w poszczególnych dniach tygodnia,
 - zróżnicowanie zajęć w każdym dniu,
 - możliwości psychofizyczne uczniów podejmowania intensywnego wysiłku umysłowego w ciągu dnia,
 - łączenie przemienne kształcenia z użyciem monitorów ekranowych i bez ich użycia,
 - ograniczenia wynikające ze specyfiki zajęć;
4. ustala, we współpracy z nauczycielami, sposób monitorowania postępów uczniów oraz sposób weryfikacji wiedzy i umiejętności uczniów, w tym również informowania uczniów lub rodziców o postępach ucznia w nauce, a także uzyskanych przez niego ocenach;

5. ustala warunki i sposób przeprowadzania egzaminu klasyfikacyjnego, egzaminu poprawkowego, egzaminu semestralnego i sprawdzianu wiadomości i umiejętności oraz warunki i sposób ustalania rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania w przypadku wniesienia zastrzeżenia do trybu ustalenia tej oceny, o których mowa w rozdziale 3a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2019 r. poz. 1481, 1818 i 2197), a także warunki i sposób zaliczania zajęć realizowanych w formach pozaszkolnych
6. ustala warunki, sposób oraz terminy przeprowadzania egzaminów dyplomowych, o których mowa w rozdziale 3a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty – w szkołach artystycznych, w których są przeprowadzane te egzaminy;
7. ustala sposób dokumentowania realizacji zadań jednostki systemu oświaty;
8. wskazuje, we współpracy z nauczycielami, źródła i materiały niezbędne do realizacji zajęć, w tym materiały w postaci elektronicznej, z których uczniowie lub rodzice mogą korzystać;
9. zapewnia każdemu uczniowi lub rodzicom możliwość konsultacji z nauczycielem prowadzącym zajęcia oraz przekazuje im informację o formie i terminach tych konsultacji;
10. ustala z nauczycielami potrzebę modyfikacji odpowiednio zestawu programów wychowania przedszkolnego i szkolnego zestawu programów nauczania

W jaki sposób zorganizować pracę szkoły – krok po kroku?

7 zadań dyrektora

1. Najpierw zawiadomienie o wybranych rozwiązaniach

O wybranych rozwiązaniach w zakresie kształcenia na odległość dyrektor powinien zawiadomić:

- uczniów,
- rodziców,
- nauczycieli (§ 1 pkt 1 rozporządzenia MEN).

Informacja ta nie musi być przekazana w formie pisemnej. Dopuszczalny jest np. komunikat mailowy lub za pośrednictwem dziennika elektronicznego.

2. Koordynacja współpracy w ramach zdalnego nauczania

Dyrektor musi także na bieżąco koordynować współpracę nauczycieli z uczniami lub rodzicami, uwzględniając potrzeby edukacyjne i możliwości psychofizyczne dzieci i uczniów, w tym:

- dzieci i uczniów objętych kształceniem specjalnym (należy tu zwrócić uwagę w szczególności na realizację IPET),
- dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju,
- uczęszczających na zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze (§ 1 pkt 2 rozporządzenia MEN).

Rozporządzenie MEN nie precyzuje, na czym ta koordynacja ma polegać. Decyzję w tym zakresie pozostawia się dyrektorowi.

Dyrektor może zobowiązać nauczycieli do raportowania działań podjętych w ramach zdalnego nauczania np. drogą mailową.

3. Ustalenie zasad weryfikacji postępów ucznia

Kolejnym zadaniem dyrektora jest ustalenie zakresu treści nauczania do zrealizowania w poszczególnych oddziałach klas (semestrów) i na zajęciach realizowanych w formach pozaszkolnych. Podejmując decyzję w tym zakresie, należy działać w **uzgodnieniu z nauczycielami** i uwzględniać następujące kryteria:

- równomierne obciążenie uczniów w poszczególnych dniach tygodnia,
- zróżnicowanie zajęć w każdym dniu,
- możliwości psychofizyczne uczniów podejmowania intensywnego wysiłku umysłowego w ciągu dnia,
- łączenie przemienne kształcenia z użyciem monitorów ekranowych i bez ich użycia,
- ograniczenia wynikające ze specyfiki zajęć (§ 1 pkt 3 rozporządzenia MEN).

Nie można ograniczać się jedynie do prowadzenia zajęć w formie online. Należy też – w rozsądnym zakresie – polecać uczniom wykonywanie ćwiczeń we własnym zakresie przez uczniów. W ten sposób zapewnimy również kształcenie bez użycia komputerów.

Zdaniem MEN „Dobór narzędzi przy tej formie kształcenia powinien uwzględniać aktualne zalecenia medyczne odnośnie czasu korzystania z urządzeń (komputer, telewizor, telefon) i ich dostępności w domu, wiek i etap rozwoju uczniów, a także sytuację rodzinną uczniów.”

4. Ustalenie zasad oceniania i kontaktu z uczniami

Dyrektor ustala też sposób:

- monitorowania postępów uczniów,
- sposób weryfikacji wiedzy i umiejętności uczniów (a więc kwestie dotyczące oceniania bieżącego),
- informowania uczniów lub rodziców o postępach ucznia w nauce, a także uzyskanych przez niego ocenach (§ 1 pkt 4 rozporządzenia MEN),
- zapewnia każdemu uczniowi lub rodzicom możliwość konsultacji z nauczycielem prowadzącym zajęcia oraz przekazuje im informację o formie i terminach tych konsultacji (§ 1 pkt 9 rozporządzenia MEN).

Wynika z tego, że nauczyciele mogą, a nawet powinni dokonywać **oceniania bieżącego** prac uczniów zleconych w okresie zawieszenia. Rozwiązania w tym zakresie powinny być ustalone **we współpracy z nauczycielami**, ale bez angażowania rady pedagogicznej.

Do ustalenia zasad oceniania bieżącego uczniów w okresie zawieszenia, jak również informowania uczniów i rodziców o postępach uczniów, **nie jest konieczna nowelizacja statutu szkoły**. Decyzję w tym zakresie podejmuje dyrektor, współpracując z nauczycielami.

Naturalnym rozwiązaniem w zakresie monitorowania postępów uczniów jest **dziennik elektroniczny**. Za pośrednictwem tego dziennika uczniowie mogą być zobligowani do przekazywania zdjęć/skanów wykonanych prac. Tym samym kanałem komunikacji nauczyciel może wystawiać oceny bieżące i informować o nich uczniów oraz ich rodziców. Jeżeli zaś w szkole nie ma dziennika elektronicznego, wówczas dobrze jest skorzystać z komunikatorów internetowych typu Messenger lub WhatsApp (§ 2 pkt 3 rozporządzenia MEN).

5. Egzaminy i sprawdziany

Kolejnym zadaniem dyrektora jest ustalenie warunków i sposobu:

- przeprowadzania egzaminu klasyfikacyjnego, egzaminu poprawkowego, egzaminu semestralnego,
- przeprowadzenia sprawdzianu wiadomości i umiejętności,
- wystawienia rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania w przypadku wniesienia zastrzeżenia do trybu ustalenia tej oceny,
- warunków i sposobu zaliczania zajęć pozaszkolnych (§ 1 pkt 5 rozporządzenia MEN),
- warunków, sposobu i terminów przeprowadzenia egzaminów dyplomowych w szkołach artystycznych (§ 1 pkt 6 rozporządzenia MEN).

Jest to równoznaczne z zawieszeniem dotychczasowych regulacji dotyczących egzaminów i sprawdzianów (§ 13 pkt 4-6 rozporządzenia MEN). Dyrektor może przyjąć inne rozwiązania niż dotychczasowe.

6. Dokumentowanie zadań szkoły

Także w zakresie dokumentowania realizacji zadań szkoły i placówki oświatowej obowiązki spoczywają na dyrektorze, który powinien ustalić sposób tego dokumentowania (§ 1 pkt 7 rozporządzenia MEN). W przepisach nie sformułowano w tym zakresie żadnych wytycznych. Można przyjąć, że rozwiązanie to pozwala na dokumentowanie realizacji zdalnego nauczania **w formie elektronicznej**.

7. Wybór materiałów nauczania

Do decyzji dyrektora należy wybór źródeł i materiałów niezbędnych do realizacji zdalnego nauczania, w tym w postaci elektronicznej, z których mogą korzystać uczniowie (§ 1 pkt 8 rozporządzenia MEN).

W rozporządzeniu wskazano, że zdalne nauczanie może być realizowane z użyciem:

- materiałów i funkcjonalności Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej udostępnionej przez MEN (www.epodreczniki.pl),
- materiałów dostępnych na stronach internetowych urzędu obsługującego MEN, stronach internetowych jednostek podległych temu ministrowi lub przez niego nadzorowanych, w tym na stronach internetowych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i okręgowych komisji egzaminacyjnych,

- materiałów prezentowanych w programach publicznej telewizji i radiofonii (§ 2 pkt 1 rozporządzenia MEN).

Nie jest to katalog zamknięty. Dyrektor może też przyjąć inne rozwiązania.

Rozwiązania należy dostosować do specyfiki wynikające z rodzaju obowiązków nauczyciela, jak również do predyspozycji uczniów i możliwości technicznych w ich rodzinach. Z innych materiałów skorzysta nauczyciel w oddziale przedszkolnym, a z innych – pedagog szkolny. Niestety przepisy nie dostarczają w tym zakresie konkretnych rozwiązań, pozostawiając decyzję dyrektorowi.

W tym celu dyrektor może ustalić z nauczycielami, czy konieczna jest **modyfikacja zestawu programów** wychowania przedszkolnego i szkolnego zestawu programów nauczania (§ 1 pkt 10 rozporządzenia MEN).

Nie tylko lekcje online na żywo

Jak już wskazano, zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość mogą opierać się za pomocą Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej (epodreczniki.pl) lub innych materiałach udostępnionych przez MEN.

Jak wskazuje MEN: *„Dyrektor szkoły lub placówki, który zdecyduje się na korzystanie z platformy może utworzyć na niej konta dla uczniów i nauczycieli. Przepisy pozwalają na przetwarzanie danych uczniów i nauczycieli szkoły lub placówki w celu utworzenia kont. Aby usprawnić korzystanie z platformy dyrektor wykorzysta do tego celu System Informacji Oświatowej.”*

Nie jest to jednak jedyne rozwiązanie. Możliwe jest również nakładanie na uczniów obowiązku **zapoznania się z przesłanym materiałem**, co uczeń powinien potwierdzić w ustalony sposób, a jego aktywność powinna stanowić do wystawienia oceny bieżącej (§ 2 pkt 2 rozporządzenia MEN).

Natomiast gdy wystąpią trudności w organizacji zdalnego nauczania, wówczas dyrektor może określić **inny sposób ich realizowania** (niestety rozporządzenie nie określa jaki). Kluczowe jest tu więc stawianie na elastyczność.

Przykład *Do szkoły uczęszcza wielu uczniów z rodzin wielodzietnych, mających trudną sytuację materialną. Najczęściej w tych rodzinach jest jeden komputer na wszystkie dzieci. W takiej sytuacji dobrym rozwiązaniem jest – zamiast prowadzić lekcje online w trybie transmisji na żywo – ograniczenie się do przekazywania materiałów dydaktycznych i ćwiczeń do samodzielnego wykonania w domu.*

Wprowadzenie innego sposobu realizowania zajęć niż zdalne nauczanie nie może być wynikiem samodzielnej decyzji poszczególnych nauczycieli. Taki sposób może ustalić dyrektor. Co więcej, musi **uzgodnić to z właściwym kuratorem oświaty**.

Dodatkowo w przypadku dzieci objętych:

- wychowaniem przedszkolnym,
- edukacją wczesnoszkolną,
- wczesnym wspomaganie rozwoju,
- zajęciami rewalidacyjno-wychowawczymi,

- z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym lub z niepełnosprawnościami sprzężonymi

należy **informować rodziców** o dostępnych materiałach i możliwych formach ich realizacji przez dziecko w domu (§ 2 pkt 4 rozporządzenia MEN).

Kurator oświaty zwróci uwagę na obciążenia uczniów

Nadzór pedagogiczny nad zdalnym nauczaniem mają prowadzić właściwi kuratorzy oświaty. Największy nacisk ma być położony na:

- **sposób organizacji tego kształcenia,**
- **stopień obciążenia uczniów realizacją zleconych im zadań (§ 6 ust. 1 rozporządzenia MEN).**

Dyrektor powinien zalecić nauczycielom, by ilość przesyłanych uczniom materiałów dostosowali przede wszystkim do ich możliwości psychofizycznych.

Co z dotacjami?

Duże wątpliwości budzi kwestia wypłaty dotacji dla szkół i placówek niepublicznych za okres zawieszenia zajęć. Wątpliwości te zostały wyjaśnione. Przyjęto rozwiązanie dla okresów od 1 marca 2020 r. do miesiąca, w którym zakończono zawieszenie:

1. W przypadku szkół niepublicznych, w których nie jest realizowany obowiązek szkolny, dotacja zostanie wypłacona na wszystkich uczniów, niezależnie od tego czy spełniają oni wymóg co najmniej **50% frekwencji**.
2. To samo dotyczy niepublicznych szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.
3. W niepublicznych domach wczasów dziecięcych dotacja nie będzie uzależniona od liczby dni pobytu wychowanków w placówce (§ 10 rozporządzenia MEN).

Nowe rozwiązania w kształceniu zawodowym

Zmodyfikowane zostały zasady prowadzenia zajęć w ramach kształcenia zawodowego.

Teoretyczne przedmioty zawodowe mogą być oczywiście prowadzone w ramach zdalnego nauczania w pełnym zakresie. Natomiast **zajęcia praktyczne** mogą być prowadzone zdalnie wyłącznie w zakresie, w jakim z programu nauczania danego zawodu wynika możliwość realizacji wybranych efektów kształcenia zdalnego nauczania.

1. Można zmodyfikować program nauczania w zawodach tak, aby treści niemożliwe do przekazania w formie zdalnej były zrealizowane w klasach programowo wyższych.
2. Praktyki zawodowe uczniów technikum i szkoły policealnej zaplanowanych w czasie zawieszenia mogą być realizowane do końca roku szkolnego.
3. Zajęcia praktyczne z młodocianymi pracownikami mogą być zrealizowane także w klasach programowo wyższych (w uzgodnieniu z pracodawcami). Pracodawcy nie utracą dofinansowania kosztów kształcenia.
4. W przypadku kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych kształcenie praktyczne niemożliwe do zrealizowania z wykorzystaniem zdalnego nauczania uzupełnia się po zakończeniu zawieszenia (§ 3-5 rozporządzenia MEN).

Organizacja zajęć w kształceniu specjalnym

Nauczyciele i specjaliści, realizując naukę na odległość, zobowiązani są do dostosowania sposobów oraz metod pracy do potrzeb i możliwości uczniów, w tym wynikających z indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych.

W przypadku niepełnosprawności intelektualnej w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz niepełnosprawności intelektualnej w stopniu głębokim, nauczyciele zostaną zobowiązani do informowania rodziców o dostępnych materiałach i możliwych formach ich realizacji w celu wsparcia dziecka/ucznia/uczestnika zajęć rewalidacyjno-wychowawczych. Podobnie w przypadku dziecka objętego zajęciami wczesnego wspomagania rozwoju.

Praca nauczycieli

W okresie czasowego zawieszenia zajęć dydaktyczno-wychowawczych ograniczony jest obowiązek świadczenia pracy przez nauczycieli na terenie szkoły, z wyłączeniem przypadków gdy jest to niezbędne do realizowania zajęć z uczniami zdalnie lub w inny sposób, lub gdy jest to niezbędne dla zapewnienia ciągłości funkcjonowania szkoły.

Zasady rozliczania w ramach czasu pracy nauczycieli zajęć realizowanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub innego sposobu kształcenia.

Nauczyciele realizują zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub innego sposobu kształcenia w ramach obowiązującego ich dotychczas tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prowadzonych bezpośrednio z uczniami albo na ich rzecz. Po przekroczeniu tego wymiaru zajęcia te będą mogły być realizowane w ramach godzin ponadwymiarowych.

Zadaniem dyrektora szkoły będzie określenie zasad zaliczania do wymiaru godzin poszczególnych zajęć realizowanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub innego sposobu kształcenia.

Nauczyciele realizujący zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub innego sposobu kształcenia, otrzymują wynagrodzenie za pracę w składnikach i wysokości wynikających z ich uprawnień. Za zajęcia zrealizowane powyżej tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczyciel otrzymuje również wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe.

Jeżeli natomiast z przyczyny leżącej po stronie pracodawcy w określonym czasie niektórzy nauczyciele nie będą świadczyli pracy, zastosowanie ma art. 81 § 1 *Kodeksu pracy*, który stanowi, że pracownikowi za czas niewykonywania pracy, jeżeli był gotów do jej wykonywania, a doznał przeszkód z przyczyn dotyczących pracodawcy, przysługuje wynagrodzenie wynikające z jego osobistego zaszeregowania.

Zatem w okresie, w którym nauczyciele nie będą świadczyli pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, lecz będą pozostawali w gotowości do pracy, zachowują prawo do wynagrodzenia zasadniczego w wysokości wynikającej z ich osobistego zaszeregowania oraz dodatku funkcyjnego.

Pracownicy administracji i obsługi

Ograniczenie obowiązku świadczenia pracy na terenie przedszkola, szkoły lub placówki oświatowej dotyczy również pracowników administracji i obsługi, z wyjątkiem przypadków gdy jest to niezbędne dla zapewnienia ciągłości funkcjonowania tych jednostek.

O organizacji pracy tych pracowników decyduje dyrektor szkoły. Dyrektor szkoły może więc polecić pracownikowi wykonywanie pracy zdalnej, o ile oczywiście charakter zadań wykonywanych przez pracownika na to pozwala. Jeżeli będzie to niezbędne dla zapewnienia ciągłości funkcjonowania jednostki może również polecić pracownikowi wykonanie określonych zadań na terenie jednostki.

Jeżeli natomiast z przyczyn leżących po stronie pracodawcy w określonym czasie pracownik administracji lub obsługi nie będzie świadczył pracy, pozostaje wówczas do dyspozycji dyrektora szkoły i jest w gotowości do wykonywania pracy. Ma wówczas zastosowanie przepis art. 81 § 1 *Kodeksu pracy*, który wskazuje, że pracownikowi za czas niewykonywania pracy, jeżeli był gotów do jej wykonywania, a doznał przeszkód z przyczyn dotyczących pracodawcy, przysługuje wynagrodzenie wynikające z jego osobistego zaszczerowania. Wynagrodzenie to nie może być jednak niższe od wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów.

2. Praktyczne wskazówki - zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

Zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość to aktywność nauczyciela i ucznia, która może odbywać się z użyciem monitorów ekranowych, ale także bez ich użycia – w formie ustalonej przez dyrektora szkoły w porozumieniu z nauczycielami danej szkoły i po poinformowaniu rodziców dziecka (ucznia) o sposobie realizacji zajęć.

Działania w ramach nauczania zdalnego mogą być prowadzone w oparciu m.in. o:

- ✓ materiały edukacyjne na sprawdzonych portalach edukacyjnych i stronach internetowych wybranych instytucji kultury i urzędów;
- ✓ zintegrowaną platformę edukacyjną <https://epodreczniki.pl/>;
- ✓ dzienniki elektroniczne;
- ✓ komunikację poprzez pocztę elektroniczną;
- ✓ media społecznościowe, komunikatory, programy do telekonferencji przy zachowaniu bezpiecznych warunków korzystania z Internetu;
- ✓ lekcje online;
- ✓ programy telewizji publicznej i audycje radiowe;
- ✓ zamieszczanie informacji i materiałów edukacyjnych na stronie internetowej szkoły;
- ✓ podręczniki, ćwiczenia, karty pracy, które uczeń już posiada;
- ✓ kontakt telefoniczny z nauczycielem;
- ✓ wydrukowanie przez szkołę materiałów dla uczniów i wyłożenie ich we wskazanym miejscu do odbioru przez rodziców;
- ✓ „okienko” w szkole do odbioru prac uczniów itp.;
- ✓ dostarczanie wydrukowanych materiałów do ucznia;

- ✓ inne sposoby wskazane przez dyrektora szkoły w porozumieniu z nauczycielami i przy wsparciu organu prowadzącego.

Ważne! Nauczaniem zdalnym nie jest tylko nauka w trybie on-line, czy tzw. wideo lekcje!

Uczniowie mogą przysyłać drogą elektroniczną odrobione prace domowe (w postaci skanów lub plików), a jeśli nie mają możliwości skorzystania z Internetu to również telefonicznie mogą porozumiewać się z nauczycielem.

Nauczanie zdalne może więc mieć różną formę, **musi jednak uwzględniać możliwości** (psychofizyczne i techniczne) wszystkich uczestników tego procesu, czyli szkoły (nauczycieli) oraz uczniów (i ich rodziców). Należy pamiętać o zasadzie równego dostępu i równego traktowania!

Ważniejsza od wybranej formy nauczania jest **możliwość zrealizowania celu nauczania**, przy zachowaniu **bezpieczeństwa wszystkich stron**.

Nie chodzi tylko o bezpieczeństwo fizyczne, związane ze stanem zagrożenia epidemiologicznego, ale także o zagrożenia związane z **cyberbezpieczeństwem**.

Dyrektor szkoły

1. Kieruje pracą szkoły, tj. wyznacza zadania nauczycielom i nadzoruje ich pracę.
2. Informuje zdalnie rodziców o najważniejszych zmianach w trybie pracy szkoły.
3. We współpracy z nauczycielami ustala:
 - sposób komunikowania się z uczniami i rodzicami,
 - możliwości ucznia i rodzica do korzystania z materiałów elektronicznych,
 - formę przekazywania treści utrwalających wiedzę,
 - ilość przekazywanego materiału w danym dniu,
 - metody monitorowania postępów uczniów oraz weryfikacji ich wiedzy i umiejętności,
 - formy informowania uczniów i rodziców o postępach w nauce, a także uzyskanych przez niego ocenach,
 - tryb konsultacji ucznia i rodzica z nauczycielem.

Wychowawca klasy

- w porozumieniu z rodzicami ustala możliwe formy pracy zdalnej lub w inny sposób z każdym uczniem – informacje te przekazuje wszystkim nauczycielom prowadzącym zajęcia w danej klasie.

Nauczyciele

Organizują pracę z uczniami, informując ich o możliwym trybie pracy (formach i częstotliwości kontaktu, zakresie zadań, materiałach, terminie i formach indywidualnych konsultacji, terminach i formach oddawania prac itp., zasadach oceniania).

1. Zakres przekazywanych treści i zadań zadawanych do wykonania nie powinien być zbyt obszerny, aby nie przerósł możliwości uczniów, co zniechęci ich do pracy i przyniesie skutki odwrotne do zamierzonych.

2. Nie wszyscy uczniowie mogą mieć w pełni swobodny dostęp do sieci. Niektórzy muszą się dzielić komputerem czy telefonem z rodzeństwem (zwłaszcza młodszym).

Warto pamiętać, że:

logowanie, przesyłanie, generowanie postaci elektronicznej to dla uczniów dodatkowy czas poświęcony na naukę.

3. Terminy wykonania zadań nie mogą być zbyt krótkie. Wiadomości i zadania od jednego nauczyciela (z jednego przedmiotu) powinny być przekazywane z zachowaniem równomiernego obciążenia ucznia w korelacji z innymi otrzymywanymi zadaniami z pozostałych przedmiotów.
4. Zaleca się, aby instrukcje dla uczniów były proste i jasne, nieprzeładowane treściami nieistotnymi.
5. W komunikacji należy pamiętać o zachowaniu właściwego dystansu w relacjach uczeń-nauczyciel. Prowadzona korespondencja może stanowić część dokumentacji przebiegu nauczania.

Uczniowie

1. Samodzielnie (np. przez e-dziennik) lub z pomocą rodziców nawiązują kontakt z wychowawcą i nauczycielami.
2. W zależności od wieku i stopnia samodzielności w korzystaniu z narzędzi do kontaktu zdalnego - organizują naukę własną w domu.
3. Najlepsze efekty daje praca systematyczna!
4. Wszelkie wątpliwości co do formy, trybu czy treści nauczania uczniowie na bieżąco zgłaszają nauczycielom (samodzielnie lub prosząc o pośrednictwo rodziców).
5. Czasu spędzonego przy komputerze nie należy niepotrzebnie przedłużać. Przerwy, nawet krótkie są obowiązkowe!
6. Należy przestrzegać zasad bezpieczeństwa w pracy z komputerem i w Internecie.
7. Należy pamiętać o etykiecie językowej i kulturze w komunikacji z nauczycielami (zwroty grzecznościowe mile widziane!).

Rodzice

1. Należy zachęcać dzieci do samodzielnej pracy.
2. Warto być w kontakcie z wychowawcą i nauczycielami: udostępnić swój numer telefonu, adres e-mailowy, korzystać bardziej regularnie z dziennika elektronicznego, sprawdzać stronę internetową szkoły.
3. W miarę możliwości wspierać (ale nie wyręczać!) dzieci w wykonywaniu zadanych prac.

3. Przykładowe kanały komunikacji oraz poradniki wideo

Z jakich źródeł korzystać, by prowadzić nauczanie online. Szczególną uwagę należy poświęcić kanałom komunikacji z uczniami, ale także można je wykorzystywać do kontaktów z nauczycielami, rodzicami.

W pracy z uczniami dobrze powinny sprawdzać się typowe rozwiązania wykorzystywane w pracy zdalnej takie jak poczta elektroniczna, narzędzia konferencyjne, komunikatory

internetowe oraz coraz powszechniejsze narzędzia pracy grupowej. Poniżej sposoby ich wykorzystania.

6 kanałów komunikacji

E-mail	Dla grupy większej niż kilka osób, a tak jest w przypadku każdej klasy, można założyć prostą listę mailingową. W ten sposób najprościej przysyłać uczniom prace domowe.
Dziennik elektroniczny	Dziennik elektroniczny daje możliwość komunikacji z uczniami i ich rodzicami. Służy nie tylko do wystawiania ocen, ale również do zadawania prac domowych, wyznaczać lektury do przeczytania oraz przysyłać linki do różnych materiałów edukacyjnych dostępnych w internecie. Dlatego warto uprzedzić rodziców, by w miarę możliwości regularnie sprawdzali informacje publikowane w dzienniku.
Chmura	Można w tym zakresie skorzystać z takich usług jak Google Dysk, Microsoft One Drive lub Dropbox (oferują możliwość założenia darmowego konta). Pliki zamieszczone w chmurze można udostępnić określonej grupie osób, ale także ograniczyć dostęp do nich do konkretnego ucznia (rodzica).
Narzędzia wideo	YouTube, Skype, Microsoft Teams czy Google Hangouts Meet – narzędzia te pozwalają na zdalny kontakt z uczniami. Dzięki nim można prowadzić wieloosobowe wideokonferencje, a nawet dzielić się zawartością ekranu z pozostałymi uczestnikami (tu: uczniami).
Czat	Warto też korzystać z komunikatorów takich jak Messenger czy WhatsApp. Pozwalają one na bieżące porozumiewanie się z uczniami. Dają także możliwość stworzenia grupy, w której będzie można porozumiewać się równocześnie z całą klasą. Łatwo więc zlecić uczniom przeczytanie fragmentu tekstu czy napisanie wypracowania.
Platformy edukacyjne	<p>Nowe możliwości dają także platformy edukacyjne, które mogą pomóc w organizacji zdalnego nauczania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Office 365 – daje możliwość udostępniania online materiałów i zadań i porozumiewania się za pomocą zdalnych komunikatorów (zarówno indywidualnie jak i z całą klasą). • Microsoft Teams – daje możliwość publikacji online materiałów, ale także przeglądania i sprawdzania prac uczniów (w tym przysyłania im informacji zwrotnych). Aplikacja oferuje też takie funkcje jak prezentacja i tablica cyfrowa. Podczas zajęć można komunikować się z uczniami za pomocą tablicy przy użyciu tekstu pisanego, audio lub wideo. • G Suite dla Szkół i Uczelni – dzięki temu narzędziu nauczyciele mają możliwość prowadzić interaktywne zajęcia online przy pomocy narzędzia Hangouts Meet, dzielić się plikami oraz komunikować z uczniami. G Suite jest dostępny dla szkół podstawowych, ponadpodstawowych i uczelni wyższych. • STEM dla każdego! - edukacja STEM polega na łączeniu aktywności z zakresu przynajmniej dwóch dyscyplin, ale jest również filozofią zdobywania wiedzy w taki sposób, w jaki odbywa się to wszystko w normalnym życiu. Warsztat online pozwoli każdemu uczestnikowi rozpocząć prace nawet z najmłodszymi dziećmi.

	• Cisco Webex - daje możliwość organizacji spotkania nawet dla stu uczestników (np. kilku klas) oraz nielimitowany czas jego trwania. Dzięki aplikacji możesz prowadzić zajęcia na odległość.

Poradniki wideo dla nauczycieli

Resort cyfryzacji proponuje również skorzystanie z poradników wideo:

- Przenieś lekcje na grupę na Facebooku
- Przenieś lekcje na Skype'a
- Przenieś lekcje na Khan Academy
- Przenieś lekcje na Google Classroom
- Przenieś lekcje na Office 365 Education
- Przenieś lekcje na YouTube
- Sposoby na utrwalenie materiału z lekcji z użyciem narzędzi cyfrowych: Quizlet, Quizizz, Plickers (przygotowanie: Joanna Świercz)
- Sposoby na sprawdzenie wiadomości z użyciem narzędzi cyfrowych: Kahoot, Google forms, Socrative (przygotowanie: Izabela Wypich)
- Sposoby na podsumowanie materiału z użyciem narzędzi cyfrowych: Padlet, Quizizz, WordArt (przygotowanie: Izabela Wypich)
- Jak budować własne repozytorium online i się nie pogubić: Pinterest, Symbaloo, Wakalet? (przygotowanie: Izabela Wypich)
- Narzędzia do edycji zdjęć i grafik: Canva, Pixr, Kizoa 4 (przygotowanie: Karolina Żelazowska)
- Narzędzia do tworzenia animacji i wideo: Animoto, Magisto, Zdjęcia Google (przygotowanie: Karolina Żelazowska)
- Narzędzia usprawniające pracę na lekcji: ClassroomScreen, Classtools, Flippity (przygotowanie: Agnieszka Bilaska)
- Praca w chmurze - przechowywanie i udostępnianie: Dysk Google, OneDrive, WeTransfer (przygotowanie: Karolina Żelazowska)
- Sposoby na zadanie domowe z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych: Quizizz, Learning Apps, Padlet (przygotowanie: Agnieszka Bilaska)
- Uczniowskie e-portfolio: Blogger, Google Sites, WIX (przygotowanie: Izabela Wypich)
- Lekcja w klasie i w terenie ze smartfonem: Actionbound, Goosechase Edu, Science Journal (przygotowanie: Agnieszka Bilaska)
- Wideokonferencje w klasie i na lekcji: Whereby, Skype, WhatsApp (przygotowanie: Agnieszka Bilaska)
- Odwrócone lekcje z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych: Khan Academy, TED.ed, Edmodo (przygotowanie: Joanna Świercz)

4. Dobra praktyka – szkolenie rady pedagogicznej on-line

RADA PEDAGOGICZNA ZDALNIE. CZY TO MOŻLIWE?- DOBRA PRAKTYKA **Szkolenie rady pedagogicznej on-line**

„Szanowni Państwo”

Nazywam się Krystian Buszta. Jestem dyrektorem Zespołu Szkolno - Przedszkolnego w Kazuniu Nowym/Gmina Czosnów od 2014 roku. Od początku powołania na stanowisko dyrektora kierowałem i kieruję się jedną zasadą. Pracownik, jego cenny czas i jego zdrowie jest dla mnie najważniejsze. Dlatego nauczycieli zacząłem wyposażać sukcesywnie w laptopy służbowe, aby mogli spokojnie pracować zdalnie i doskonalić swój własny warsztat pracy właśnie w domu a nie w szkole. Od samego początku wszystkie badania lekarskie dot. dopuszczenia do pracy w zawodzie (okresowe badania lekarskie w tym te epidemiologiczno - sanitarne) organizuję w szkole - czyli w miejscu pracy a nie w zatłoczonych przychodniach. Po co? Mamy chyba odpowiedź w tej trudnej sytuacji związanej chociażby z wirusem.

Wprowadziłem niedawno Rady Pedagogiczne Online. Zakupiłem w tym celu licencjonowany program ZOOM do wideokonferencji. Zmieniliśmy zapisy w Regulaminie Rady Pedagogicznej, gdzie wprowadziliśmy możliwość przeprowadzenia rady zdalnie.

Myślę, że warto napisać trochę o samym programie.

ZOOM to licencjonowany program do wideokonferencji używany w wielu firmach. Można go zastosować również w szkołach do prowadzenia Rad Pedagogicznych Online. Jest wiele zalet, które przemawiają za tym, aby tego typu program zagościł w polskich szkołach na dobre.

1. **ZOOM** pozwala zaplanować nie tylko jedną radę, ale kilka spotkań online z podaniem daty, godziny, porządkiem spotkania do 100 uczestników.
 2. Spotkanie organizowane **ONLINE** posiada odpowiedni zaszyfrowany link znany tylko osobom, które wezmą udział w spotkaniu.
 3. Program daje możliwość przeprowadzenia głosowania, a po głosowaniu pojawia się wykres, ile osób zagłosowało **ZA**, ile **PRZECIW**, a ile się wstrzymało.
 4. Można umieszczać pliki, które będą widoczne dla każdego
 5. **ZOOM** pozwala na łączenie się z You Tube i innymi aplikacjami dostępnymi online.
 6. Protokółant może nagrywać dźwięk spotkania.
 7. Prowadzący może nagrać video-konferencję na kamerze.
 8. Zaproszenia do udziału w spotkaniach online są kodowane.
 9. Wszyscy uczestniczący są widoczni na pulpicie, chyba, że ktoś nie chce upubliczniać swojego wizerunku.
- Jest to oczywiście tylko przykład programu, który akurat sprawdził się w mojej szkole.*

Zaletą rad pedagogicznych on-line jest niewątpliwie brak konieczności dojazdu do i ze szkoły na rady pedagogiczne i związane z tym koszty paliwa, czasu itp. Cieszę się, że wszystkie te działania, chociaż przez niektórych krytykowane, tak dobrze sprawdzają się w codziennym życiu.

Krystian Buszta

Zebrania rady pedagogicznej – jako wideokonferencje?

Czy rada pedagogiczna może w regulaminie swojej działalności dodać zapis, że zebrania rady mogą odbywać się z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, np. poprzez wideokonferencje? Czy w takim przypadku możliwe byłoby również przeprowadzenie głosowania nad uchwałami? Sprawa nie dotyczy wszystkich zebrań, ale np. w ramach zagospodarowania czasu nauczycieli w dodatkowych dniach wolnych od zajęć dydaktyczno-wychowawczych?

Do regulaminu rady pedagogicznej można wprowadzić każdy zapis, jeśli ma on służyć czemuś konstruktywnemu i nie pozostaje w sprzeczności z obowiązującym prawem. Należy jednak pamiętać, że rada pedagogiczna to organ kolegialny, który podejmuje decyzje poprzez głosowanie w sposób określony w regulaminie, ale w każdej omawianej sprawie ma prawo i obowiązek analizy, wymiany poglądów i wiedzy na dany temat, do czego najlepszy jest kontakt bezpośredni. Sprawy omawiane na zebraniach rady pedagogicznej objęte są tajemnicą służbową i chociaż istnieją techniczne możliwości stosowania urządzeń gwarantujących poufność i integralności przekazywania obrazu i dźwięku na odległość, ale czy szkoła dysponuje wystarczającymi środkami na zakup tak drogiego sprzętu i czy nauczyciele mieliby obowiązek jego instalacji w prywatnych mieszkaniach.

Organizacja zebrań rady pedagogicznej – określona w przepisach

Zasady organizacji i protokołowania zebrań rady pedagogicznej określa ustawa - Prawo oświatowe (art. 69):

- Zebrania rady pedagogicznej są organizowane przed rozpoczęciem roku szkolnego, w każdym okresie (semestrze) w związku z klasyfikowaniem i promowaniem uczniów, po zakończeniu rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych oraz w miarę bieżących potrzeb. Zebrania mogą być organizowane na wniosek organu sprawującego nadzór pedagogiczny, z inicjatywy dyrektora szkoły lub placówki, rady szkoły lub placówki, organu prowadzącego szkołę lub placówkę albo co najmniej 1/3 członków rady pedagogicznej.
- Przewodniczący prowadzi i przygotowuje zebrania rady pedagogicznej oraz jest odpowiedzialny za zawiadomienie wszystkich jej członków o terminie i porządku zebrania zgodnie z regulaminem rady.
- Zebrania rady pedagogicznej są protokołowane.
- Osoby biorące udział w zebraniu rady pedagogicznej są zobowiązane do nieujawniania spraw poruszanych na zebraniu rady pedagogicznej, które mogą naruszać dobra osobiste uczniów lub ich rodziców, a także nauczycieli i innych pracowników szkoły lub placówki.

Należy więc dobrze przeanalizować, czy organizowanie zebrań rady pedagogicznej z wykorzystaniem konkretnego rodzaju systemu teleinformatycznego gwarantuje spełnienie wszystkich wymagań opisanych prawnie.

5. Materiały źródłowe

Linki do stron dot. spotkań grupowych:

Z tego klipu wideo można dowiedzieć się, jak w prosty sposób nawiązywać rozmowy wideo w Skype z wieloma użytkownikami. Jest to darmowa funkcja, która niedawno pojawiła się w komunikatorze internetowym firmy Microsoft.

<http://www.download.net.pl/>

<http://www.download.net.pl/jak-nawiaz...>

Przeniesienie spotkania na skype:

- rozmowa z kilkoma osobami

<https://www.youtube.com/watch?v=HmR9KCiLYrI>

- wideorozmowy grupowe

<https://www.skype.com/pl/features/group-video-chat/>

Omówiony poniżej został proces zakładania konta oraz dodawania kontaktów, a także proces tworzenia konwersacji grupowej na Skype.

https://www.youtube.com/watch?v=e03Wwp6_BrI

Źródła:

- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r., poz. 59) - art. 69.
- <https://edurada.pl/artykuly/rada-pedagogiczna-zdalnie-czy-to-mo-liwe/>
- Strona internetowa Ministerstwa Cyfryzacji (<https://www.gov.pl/web/cyfryzacja>)
- <https://www.gov.pl/web/edukacja/ksztalcenie-na-odleglosc--nowe-regulacje-prawne>
- Źródło: Ministerstwo Edukacji Narodowej - materiały
- Rozporządzenia:
- [rozporządzenie_MEN_nowelizacja_-_COViD-19_\(art_30b\).pdf_0.14MB](#)
- [Uzasadnienie do rozporządzenia zmieniającego 30b.pdf_0.11MB](#)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 r. poz. 493).

Dziękujemy